

Pris: 2 75/100

FRAUENBURG.

DRAMATISK DIKT I FEM AKTER

AV

AUG. FURUHJELM.

W 61
Kapsel

FRAUENBURG.

DRAMATISK DIKT I FEM AKTER

AF

AUG. FURUHJELM.

HELSINGFORS,
A. A. Lindfors boktryckeri,
1875.

FREDELIK

STATSRÅDET

1844

1844

TILL

HERR STATSRÅDET och RIDDAREN

FREDRIK CYGNÆUS

med högaktning och tacksamhet

af

författaren.

PERSONERNA.

Konung FERDINAND.

MAXIMILIAN, hans naturlige son, adopterad thronarvinge.

LEOPOLD, hertig af Frauenburg, konungens frände.

JOHANNA, hans dotter.

JOSEPH AF SALTZA, rikskansler.

ROMILLO VON DER PFALTZ,

RODERICH,

OTTOKAR,

SIGISMUND,

HUBERT, hertigens förtrogne.

REYNALDO, en hofman.

Generalprokuratorn.

ELISABETH, kammartärna.

HILDEGARD.

GOTTFRIED, en gammal harpspelare.

LOTHAR,

BERTHOLD, } soldater.

En page.

En budbärare.

Hofmän, riddare och soldater, domare, pager,
sammansvarne.

Stycket antages spela under XVI seklet.

Emellan första och andra akten anses ett halft år hafva
förflutit.

FERDINAND.

Det är en vacker, lögnaktig yngling.
Sin moders enda förtroende och stöd.
FORSTA AKTEN.
Ej har jag njutit af den härliga förtroendet
Sin till det öfver, för att han engång
Konung Ferdinand's kabinet

SCEN I

FERDINAND, SALTZA, FRAUENBURG
Exempel till en handlung?
Till efterfölj. Mann, klok ni handlar?
SALTZA, inkommer.

Här, eders majestät, till underskrift
Jag hemtar domen öfver Arnold Horst.
Med Karl's kavel, som jag förklarar.
Och stämhelten en dag sig återgäldar.

FERDINAND, SALTZA, FRAUENBURG
— Gå sedan till rättsordens ämbetsställe.
Han skall benäddad lid på frihetens lid på budskap.
Det dröms ibaslets skona budskap.
Låt honom straxt förklarad.
Och låt honom i hans konung

Var det ej han, som som häfva trakot?
I honom nästan och i hans häfva?
Efter ert lif, för att sä häfva?
At rikets bästaste och i hans häfva?
En föregifven liten orättvisa?

SALTZA
FERDINAND.

Jag skall vill gå att öppna fängelsets port.
Ja, det är han.
För denna arme, vilseförde yngling.
O, bittert bittert, FRAUENBURG
Gud löne eder så ni dom,
Och ni

Som han engång till
Ej stadfäster den, som rådet till
Och som på halshuggning och stegling lyder.

FERDINAND.

Det är en vacker, tjuguarig yngling,
Sin moders enda framtidshopp och stöd.
Ej har jag hjerta att den käcke gossen
Sitt lif beröfva, för att han engång
Det unga blodet låtit sjuda öfver.

FRAUENBURG.

Exemplet dåligt är och lätt kan mana
Till efterföljd. Männ' klokt ni handlar?

FERDINAND.

Med kärlek, kärlek vinn. Hat skördar hat,
Och grymheten en dag sig återgåldar.
— Gå Saltza, ej den stackars gossen
Bör länge vänta få på frihetens,
Det drömda idealets, sköna budskap.
Låt honom straxt benådningen förkunna,
Och låt tillika säga att hans konung
I honom hädanefter räknar en
Af rikets ädlaste och bästa söner.

SALTZA.

Jag sjelf vill gå att öppna fangsets port
För denne arme, vilseförde yngling.
O, bittert, bittert ren sitt brott han ångnat.
Gud löne eder för att så ni dömt,
Som *Han* engång oss alla döma skall!

går.

SCEN II.

FERDINAND. FRAUENBURG.

FRAUENBURG.

I sanning, majestät, jag ej förstår or.
Är detta väl att bruka kronans rätt!
Är detta väl, bland många, ock ett sätt
Att kungavärdigheten sig bevara?
Mig tyckes dock, som skulle största fara
Förhanden vara, att en slik regering,
Skull' bara ginast till — dethronisering.

FERDINAND.

Hvad är mig kronan, mot min samvetsfrid?
Hvad är att vara konung här en tid,
Emot att säll och lycklig kunna gå
Från lifvet och inför vår Herre stå,
Fri ifrån blodskuld, fri från synder tunga.

FRAUENBURG.

En ömklig visa, som ej jag skull' sjunga
Ifall jag konung vore!

FERDINAND.

Rätt bra ni ej det är
Och aldrig blir det.

FRAUENBURG, för sig.

Fördömda ord, de der!

SCEN III.

De förre. MAXIMILIAN.

MAXIMILIAN.

Min dyre fader, nu jag redo är.

Blott din välsignelse, den talisman,
Som mig för alla olyckor och faror
På resan skydda skall, mig saknas än.

FERDINAND.

Så är då afskedsstunden redan kommen
Och hän du draga skall i världens hvimmel,
Bort från ditt fosterland, bort från din fader!
— I tvenne långa år jag förberedt

Den resa, som oss nu måhända
För alltid skilja skall. I tvenne år
Min själ sig bäfvande tillbaka dragit
För detta ögonblick. Och nu,
Då ett farväl från mina vissna läppar
Välsignande och tröstrikt borde ljuda,
Nu först jag känner hvad att skiljas är
Från dig, mitt barn, mitt allt!

omfamnar Maximilian under djup rörelse.

Dock, bort med denna svaghet! Om det vore
För sista gången jag dig trycker nu
Intill mitt varma, kärleksrika hjerta,
Din själ ej gömma får en dyster hogkomst
Af detta möte. Nej, glad och fri
I världen, yngling, ut du draga skall
Att lära känna lifvet och dess skiften,
Den gamla tid är slut. En ny,
En herrlig dag för menskligheten randas.

Du måste ut, att af dess friskhet andas,
Det ljus, som nyss så strålande gått opp,
Som helsats öfverallt med tjusfullt hopp
Af hjertan, som för rätt och sanning slå,
Det ljuset skall upplysa dig också. —
— Du är en kungason. I arf du får
Ett rike med ett folk, som väl förstår
Att älska, blott man älskar det tillbaka.
Besvik det ej!

MAXIMILIAN.

Om jag det gör,

Må afgrundsqual, må Guds förbannelse
Min välförtjenta dom för evigt blifva!

FERDINAND.

Du ädel är. Din moders hjerta talar
Utur din blick. Ej svika kunde hon.

MAXIMILIAN.

Så vill jag hennes minne värdig blifva
Och svärja högt vid allt, som heligt är,
Att tro och heder städse skola lifva
Mitt handlingssätt!

FERDINAND.

Hur skön du är!

Hur lik den ädla, som dig lifvet gaf,
Som bytte kojans ljufva lugn och frid,
Föräldrars kärlek, dyra barndomsminnen
Emot mitt hjerta bort. En herrlig drottning
Till thronen upp jag henne höja velat.

Men fördomarna stodo mig emot.
 Dock, starkare än alla dessa band,
 Som mennskor funnit upp att mennskor fångsla
 Vår varma, innerliga kärlek var;
 Och när i skogens djup vid foglars säng
 Vi svuro högt hvarandra tro och kärlek,
 Var solens strålar, som i praktfull glöd
 Uppå min älsklings mörka lockar lekte,
 Långt skönare välsignelse än den,
 En orenhjärtad prest oss kunnat skänka.
 — Kort var vår lycka dock. Ett år
 Knappt svunnit hän, förrn bort din moder rycktes
 Ifrån min famn. — Blif henne lik, mitt barn
 Och i ditt lif ej gifvas skall en stund
 För hvilken blygas du behöfva skulle.

MAXIMILIAN, knaböjer.

O moder, låt din ande mig omsväfva,
 Att jag, när frestelsens demon
 Uti min själ sitt afgrundsgift ingjuter
 Ifrån det rättas väg ej vika må!

FERDINAND.

Oss lemna Frauenburg! Ett sista
 Farväl emellan far och älskad son
 Ej vittnen tål.

Frauenburg går mörk och knotande.

Mitt barn, min Max
 Dig tag tillvara för din dystre onkel!
 Uti hans själ sig hvälfva mörka tankar

Hans panna ständigt mulen är, hans blick
 Om hemska strider i hans inre talar.
 Herrsklystnaden, jag fruktar, har sig redt
 Ett hemvist i hans kärlekslösa hjerta.
 För svag han är, att mot den djefvul kampa
 Som uppå häfderna med blodig skrift
 Sin framfart ibland menskligheten tecknat,
 Och om i denna kamp han dukar under,
 Utaf hans kalla, känslolösa själ
 Man allt sig vänta kan.

MAXIMILIAN.

Var lugn, min far!

Dig folket älskar högt, för mig
 Slår månget redligt hjerta varmt och troget.

FERDINAND.

Jag vet det barn. Förlöm dock ej min varning.
 Och nu farväl! Gud vare med dig. Se,
 Min hjessa gränad är, matt slår mitt hjerta,
 Allt närmre nalkas grafvens stilla ro.
 Om jag den funnit när du återvänder,
 Förgät ej minnet af din gamle far!
 Gör sällt det folk, så högt han älskat har.
 Låt frihet, kärlek, tro och mennskorätt
 Dig städse leda i ditt handlingssätt
 Så skall en dag, långt, långt från lifvets strid
 Vi mötas gladt i salighet och frid.

Omfannar Maximilian under djup rörelse och går åt
 höger. Maximilian går åt motsatta sidan der han mötes af
 Johanna.

SCEN IV.

MAXIMILIAN. JOHANNA.

JOHANNA.

Man sagt mig, ädle prins, att bort ni reser,
 Att tvenne långa år hän svinna skola
 I tidens sköt, förrn åter ni är här
 I edert land, hos edra trogna vänner.
 Jag måste djupt er sårat någongång
 Då, utan att ett ord till afsked säga,
 Ni velat lemna mig, er barndomsvän.
 Ack, prins, ej ädelmodigt var att så fördölja
 Hvad emot er jag brutit och att straffa
 Mig blott med ert förakt. Jag kunde ej
 Er låta resa, förrän ni mig skänkt
 Er fulla tillgift.

MAXIMILIAN.

Tillgift! Och för hvad?

För att du är så skön, så god, så ädel,
 Att utan bäfvan ej man nalkas kan
 Din närhet. För att i denna frid
 Och detta ljus, som ständigt dig omsväfva
 Sin egen orenhet man dubbelt känner.
 Ja, om ett brott det är, att vara ädel
 Och skön och ren som du, då har du brutit!

JOHANNA.

Om ej jag eder förolämpat, prins,
 Hur kunde då ni hjerta hafva att,
 Så djupt förkrossa mig med denna köld,
 Som ett farväl ej ens mig unna ville?

MAXIMILIAN.

Jag dig förtälja vill mitt hjertas saga,
 Och du skall allt förstå. Johanna,
 Det gafs en tid, då tvenne barn, i frid
 Och oskuld, allt vi voro för hvarandra.
 Då under skämt och lek vår dag förföt
 I sällhet bort. Kom så en annan tid:
 Ej barn vi voro mer. Till jungfru
 Du vuxit upp; jag yngling blefven var.
 Snart frid och oskuld från mitt hjerta flydde
 Och härjande passioners heta flaktar
 Öfver min broderliga kärlek drogo.
 Jag kunde ej dig älska, som förut.
 En annan kärlek mera stark och mäktig
 Mitt hjerta fyllde. För min själ begynte
 Ett lif med tusen, tusen nya känslor
 Af frid och ofrid, olycka och lycka.
 Jag flydde från din närhet, ty jag visste
 Att fruktlöst var, uti mitt inre nära
 En böjelse för dig.

JOHANNA.

Ack, för hvem

Slog väl mitt hjertas heligaste slag,
 Om ej för dig min dyre barndomsvän!

MAXIMILIAN.

Johanna!

JOHANNA.

Det kalla kärlek, kalla hvad du vill.
 Blott ett jag vet: att om en fara

Dig hotade och med mitt lif jag kunde
Dig frälsa, villigt jag det offrade.

MAXIMILIAN.

Hur säll, hur lycklig jag ej draga skall
I världen ut, då lik en talisman
Din kärlek i mitt hjerta jag får sluta!
Men tiden ilar. Ack, hur bittert dock
Att skiljas i ett ögonblick, som detta.
Farväl! . . . förgät mig ej!

JOHANNA.

Farväl!

Låt tanken någongång från Arnos strand
Med saknad ila till ditt fosterland.
Låt, hvad som förr dig kärt och dyrbart var
Ett rum uti ditt hjerta ega kvar,
När rik på visdom, ifrån fjerran länder
Till hemmets frid en dag du återvänder!

MAXIMILIAN.

Hvad nu jag älskar, skall ock då jag älska!
Hvad nu jag hatar, då jag hata skall!
Till känslor alstrade af stundens hugskott
Min själ ej känner.

JOHANNA.

Farväl!

MAXIMILIAN.

Farväl! farväl!

De gå åt motsatta sidor.

SCEN V.

Ett galleri i slottet.

FRAUENBURG, sedan HUBERT,

FRAUENBURG, inkommer.

'Oss lemna Frauenburg!' — Förmätna ord! Ha, åter
I all dess bitterhet jag känna fått
Det öde, som så tungt öfver mig hvilar! —
Hur länge skall min själ fördraga oket
Af herrskarns hårda, jernfasta hand? —
Hur länge skall uti mitt inre rasa
Den eld, som hotar att mig fräta upp,
Förrn åt de skrupler, som min vilja fångsla
Ett kort farväl jag säger och med kraft
Jag sliter af de bojor som mig fjettra?

Jag kan ej längre lida detta lif
Utaf förtryck och eländig förnedring.
Den luft jag andas här är pest, och solen
För mig ej eger ljus, ej fågring mer.
Allt, allt är mörker och omkring min själ
Sig lägga dimmor utaf unken grafluft.
Det måste ta' ett slut! . . . Ett slut? . . . Ja väl!
Men ej ett slut af undergång och död.

Hubert inkommer obemärkt.

Jag vill ej dö, då lycklig jag kan lefva,
Som herrskare och låta världen hafva
För denna vilja, som nu maktlös är.
Jag tillfredsställa vill min själs begär
Efter den glans, som ständigt för mig hägrar!
Och för att nå den . . .

HUBERT.

Hyad ni offra vill?

FRAUENBURG, efter en paus.

Allt!

HUBERT.

Allt?

FRAUENBURG.

Ja! — Allt för allt!

HUBERT.

Välän! Tills morgon bittida en kunglig jagt
Man förbereder.

FRAUENBURG.

Hvad?

HUBERT.

Ni tvekar?

FRAUENBURG.

Nej, nej!

HUBERT, med sänkt röst.

Förrn morgondagens sol gått ned! skall kungen

I skogen hafva stupat på sitt svärd!

Och ni, som rikets föreståndare

Af folket helsas, för att inom kort,

Som konung upp till thronen stiga.

FRAUENBURG.

Hvad?

I natt uti mitt sofgemak jag önskar

Få tala med dig än om denna sak.

HUBERT.

Måhända dock att ni besinnar er?

FRAUENBURG.

Nej!

Den storm sig länge i mitt inre samlåt,

Med en förtvillad styrka, brutit ut.

Uti dess vilda brus ej skall förnimmas

De röster, som mig förr från handling lockat,

Nu — eller aldrig!

HUBERT.

Ändtligt är du min.

Till handling nu med kraft och modigt sinn!

Slut på första akten.

ANDRA AKTEN.

Ett galleri i slottet. Halfskymning.

SCEN I.

LOTHAR och BERTHOLD, på vakt.

LOTHAR.

Ja, ja, så går det här i världen. För ett halft år sedan var konung Ferdinand ännu vid lif och god helsa och nu ligger han dernere och multnar i domkyrkans grafhvalf. Men en ståtlig konung var han. Ewig ära öfver hans minne!

BERTHOLD.

Tjente du under honom, du?

LOTHAR.

Ja, det gjorde jag. Och en nådig herre var han: god och rättvis mot alla. Folket välsignar hans minne. Gud gifve hans själ salighet och frid!

BERTHOLD.

Tyst, tyst! Kanske det är bäst att ej låta berömmet flöda öfver.

LOTHAR.

Hvad menar du med det?

BERTHOLD, med sänkt röst.

Jo, ser du, man berättar underliga saker om hans hädanfärd. Det sägs och folket tror, att han på jagten stupade på sitt svärd och sålunda gaf sig sjelf hane-såret, men jag har hört annat, jag.

LOTHAR.

Nå, hvad har du hört då?

BERTHOLD.

Jo, jag har hört att han, som nu derborta i domkyrkan krönes till konung öfver detta rike, haft sin hand med i spelet och förhjelpt kung Ferdinand till andra världen.

LOTHAR.

Det är en farlig historie det der och jag råder dig, att ej upprepa den. Hos mig skall den vara i säkert förvar, det kan du lita på. Tyst! — Hörde du ej någonting!

BERTHOLD.

Nej, allting är ju lugnt och stilla.

LOTHAR.

Någon suckade bestämdt härinne. Hu! din historie har gjort mig helt hemsk till mods.

Klockringning.

BERTHOLD.

Nu kommer processionen från kyrkan. Kröningen är fullbordad och vi hafva en ny konung.

LOTHAR.

Det är besynnerliga historier i sväng om kungavalet. Har du hört dem?

BERTHOLD.

Nej, det har jag inte.

LOTHAR.

Jo, man berättar att hertigen af Frauenburg, då han blef riksföreståndare, ifrigt ästundat att folket skulle få välja konung, ty några hade yrkat på kronans omedelbara öfverlemnande åt prins Max, som för närvarande vistas i Italien; och då rikets store gått in på hertigens förslag, hvilket ingen trodde att de skulle göra, såges han med penningar, förläningar och fagra löften samlat sig röster, ty älskad har han då aldrig varit.

BERTHOLD.

Se det kan man kalla, att bli kung på hederligt sätt! Men hvarföre kom då ej prins Max hem genast efter konungens död, för att göra sina anspråk gällande. Han säges ju varit adopterad till thronarvinge och högt älskad af salig kungen.

LOTHAR.

Åh, den saken visste hertigen nog råd för. Han bedref kungavalet så, att det skedde inom en månad efter konung Ferdinands död och då underrättelsen om hans faders fränfalle träffade prins Max, träffade honom väl äfven underrättelsen om hertigens val. Hvad kunde han annat tro, än att han afsigtligt blifvit tillbakasatt, och med hans sinne var det ju helt naturligt att han

under sådana omständigheter ej ville återvända till sitt fädernesland.

SCEN II.

Festmarsch. Pajer inträda med facklor; scenen starkt upplyst. FRAUENBURG i kröningsornat. JOSEPH AF SALTZA, ROMILLO, OTTOKAR, RÖDERICH, SIGISMUND, REYNALDO, HUBERT, Hofherrar. Drabanter. Till sist HILDEGARD.

FRAUENBURG.

Med frid och kärlek, nu vi helsa er,
Vårt ädla ridderskap, i dag, välkommen!
Om någon stund uti vårt lif är värd
En hogkomst leende och obeskuggad,
Så är det den, då af vårt tappra folk
Oss blifvit anförtrodd vårt rikets krona.
— Den bittra sorg vi känt öfver vår dyre,
Kunglige frändes bortgång, djupt förlamat
Vår kraft att styra riket, som vi bordt.
Och dock vi blifvit kallade till konung,
Dock har man bedt, att uti våra händer
Få fosterlandets lycka anförtro. —
Vår tacksamhet är gränslös och vi bedja,
Att här, omgifne utaf landets ära
Dess ädla, tappra ridderskap och adel
Upprepa få, hvad i Guds helga tempel
Vi lofvat nyss: att skydda landets lagar
Och skipa rätt efter vårt samvete.

SALTZA.

Sålänge denna ed du okränkthåller,
Ej någon kränka skall din rätt till thronen.

FRAUENBURG.

En konungs ed ej brytes. Kungaord
 Är evigt, förs ej hit och dit af tidens
 Omvexlingar och vindkast. Hvad jag lofvat
 Jag äfven hålla vill. — Och nu
 I adle riddare, i slottets salar
 En fest för er man tillredt. O, i dag
 Må hvarje dyster tanke glömmas bort!
 I lifvets skiften, glädjen är så kort.
 Och tynger sorgen uppå någons hjerta,
 Bor bitterhet i någons själ, och smärta;
 Må fritt till oss bekymren han framföra
 I dag vi alla lidande bönhöra!

HILDEGARD, störtar fram och kastar sig på knä för Frauen-
 burg.
 Bönhör ock mig!

FRAUENBURG.

Hvem är du, qvinna?

HILDEGARD.

En moder är jag. Om du hjerta har,
 Så hör min bön!

FRAUENBURG.

Rätt sällsamt

Är ditt sätt, att bedja qvinna.

Till sviten.

Min ställning, såsom konung, binder mig
 Att höra hvarje supplikant, men eder
 Högborne riddare och ädlingar, ej jag
 Med slika scener trötta vill. I slottets

Gemak er fritt åt nöjet öfverlemnenn.
 Musiken brusar, vinet glöder, sköna,
 Blomstrande tärnor, sucka efter er.

Alla gå, utom Hubert.

Nå väl, hvad gäller då din bon?

HILDEGARD.

En son jag har, en skön, en herrlig yngling;
 Sin faders afbild och mitt lif, min stölthet.
 Nu från min modersfamn man honom ryckt
 Och kastat ned i djupa fångselhålur.
 Gif honom friheten!

FRAUENBURG.

Hans namn?

HILDEGARD.

Jag honom Antonio kallat har,
 Efter hans fader.

FRAUENBURG.

Antonio, ha!

Det var ju han, som sången diktat
 Om hur jag konung blef. Gå qvinna!
 Din bön kan aldrig, aldrig uppfyllt bli.

HILDEGARD.

Är du en fader och kan tala så?

FRAUENBURG.

Hvad mer, jag konung är.

HILDEGARD.

Och perlan,

Bland kungakronans rättigheter är

Ju att benåda få. O, hör min bön!
Uppfyll den, om du salighet och frid
I lifvet efter detta, ärfva vill!

FRAUENBURG.

Nej, nej! Och tusen gånger nej!
Benåda här, vore med makten leka.
Din son har fläckat ned vårt höga namn,
Har med förtal och lögnery smyckat ut
Allt hvad vi gjort, såsom om vi det gjort
Blott för att kungakronan bära få,
Och ej för att vårt folk och rike gagna.
Den, som sin konung djerfves småda så
Bör utan klagan tyngsta straff utstå.

HILDEGARD.

Om ock han brutit, lins ju äfven nåd,
För den, som handen höjt till mord. Benåda!

FRAUENBURG, efter en paus.

Vi redan sagt dig, att det ej kan ske.
En nåd det är, om ej hans unga lif
Vi taga, för hvad emot oss han brutit.

vill gå.

HILDEGARD, svarhållande honom.

O, hör mig änn' en gång!

FRAUENBURG

Det kan ej ske.

HILDEGARD.

Engång du själf skall stå inför Guds dom.

FRAUENBURG.

Hvad kvinna! Glömmet du att jag
Din konung är?

HILDEGARD.

Min konung — ja!

O, arma fosterland!

FRAUENBURG.

Gå! Eller med ditt lif

Du pliktat för din djerfhet.

HILDEGARD.

Jag går och nedtryckt utaf blygsel, att så djupt
Jag mig fornadrat, att en bön jag ställt
Till dig! — Min son, min adle son, förlåt mig!
Ack, moderskärlek mig dertill fortedde. —
Och nu, förr'u jag för sista gången
Ser upp mot den, som med förräderi
Sig svingat upp på sina faders thron
Jag honom säga vill, hvad folket tänker.
Så hör då! Du föraktad är,
Och hatad djupt, ty man beskyller dig,
För mordet på vår adle kung, din frände.
Och om i denna stund din lyckas sol
Står högt, skall innan kort dock ned hon sjunka
Och iskall natt ditt usla lif omsvepa.

FRAUENBURG.

För henne bort. På stund skall hon,
Sitt brott försona med sitt lif.

HILDEGARD.

Ja, dö jag vill; dock skall jag aldrig falla
 För dig, som mest jag afskyr utaf alla.
 Din usla hand, som höjts till kungamord
 Ditt usla, redan brutna kungaord
 Ej skola döda mig!

FRAUENBURG.

Bort, bort med henne
 Till fängelse och död!

HILDEGARD, sjunker ned och tager ur sin gördel en dolk.

Min lefnadssol gått ned;
 Min son, min älskling ifrån mig man röfvat
 Och en tyrann mitt fosterland beherrskar.
 Hvi skulle då jag lefva? Och att dö,
 När ett rent samvete man har, är lätt.
 dödar sig med dolken.

FRAUENBURG.

Ha!

HUBERT.

Min dyre konung, lemna detta rum
 Och blanda er med dem, som under dans
 Och festligt glam sin afton gladt bortdrömma.

FRAUENBURG.

Ja, det jag vill. Och du — för henne bort!
 går.

SCEN III.

Ett rum i slottet. Dansmusik på afstånd.

ROMILLO, RODERICH, OTTOKAR och SIGISMUND, inkomma.

ROMILLO.

Här fritt ett ögonblick vi tala må,
 Om hvad så tungt oss ligger uppå hjertat.

RODERICH.

Allt tätare sig molnen sammandraga
 Öfver vårt sköna, dyra fosterland.
 Ej höfves landets tappre ynglingar,
 Hvars hjertan slå för frihet och för sanning
 Att blott i toma ord, i fåfång klagan
 Ge denna smärta luft, man öfver kungens
 Lagbrott och våldsamheter måste känna.
 Hur väl han sökt dem dölja, huru rikt
 Han sina legda bodelsknektar lönat,
 Har kunskap dock, om brott på brott sig spridt
 Bland folket ut. Och isad utaf fasa
 Man lyssnar till hur hertig Frauenburg,
 Med mord och svek sig upp till thronen svingat.

OTTOKAR

Med mord?

RODERICH.

För mensklighetens skuld jag gerna ville,
 Att hvad jag yttrat vore nattsvalt lögn.
 Men tvifla på hans brottslighet, blott vore
 Att göra sig hans medbrottsling, då man,
 De säkraste bevis för mordet eger.

SIGISMUND.

O himmel! Äro tro och heder
Då blott en usel dikt.

ROMILLO.

Säg Roderich, hur dem du kunnat få.

RODERICH.

En jägare från konung Ferdinands följe,
Var ögonvittne till hans mord. Betagen
Af fasa och den djupaste bestörtning,
Han flydde öfver gränsen, der han vistats
Tills för en vecka sedan, då ej längre
Sitt hjertas maning, att till fosterlandets
Befrielse och räddning dädet yppa,
Han motstå kunde. Jag i dag
Ett samtal haft med honom.

ROMILLO.

Fullkomligt viss på, att han talat sanning?

RODERICH.

En ärans man han är. Han tjent
Förr hos min fader.

OTTOKAR.

Så är då intet tvifvel mera öfrigt.

SIGISMUND.

Förbannelse och ve öfver dem alla,
Som väg för Frauenburg till thronen banat,

Som pligtens bud och fosterlandets väl
För lumpen vinst af titlar, egodelar
Uppoffrat!

ROMILLO.

Ja, med rättvis harm
Med hjertan lågande utaf förbittring
Man har förnummit huru hertigen
Till kungavalet, röster sig forskaffat.

RODERICH.

Handlingens stund har slagit. Ren i natt
Ett ilbud jag till Maximilian sänder
Med bön om att han genast återvänder
Till fosterlandet, att i spelsen stå
För det förbund i afton vi ingå.

OTTOKAR.

Och när vårt värf ändtligt fullbordadt är,
Da skall på Maximilians ädla panna
Vi kronan trycka. O, hur bittert dock
Att vi ej förr hans rätt bevakat kunnat,
Men nu vi skola den, att galla få,
Om ock det lif och blod oss kosta skulle!

SIGISMUND

Ej vill jag lefva i ett land, der folket
Under tyrannens gissel låfångt suckar
Efter den frihet, utan hvilken lifvet
Blott är förbannelse.

ROMILLO.

Om med mitt lif jag kan

Åt fosterlandet köpa frid och sällhet,
Jag närsomhelst det villigt lägger ned.

OTTOGAR.

Så äfven jag.

RODERICH.

Vi äro ense. Svärjom
Här uti denna stund ett fast förbund.

ALLA.

Vi svärja.

RODERICH.

Välän, förbundet slutet är!
Och nu tillbaks. Hvad vi i skölden bär
Ej kungen ana får.

ROMILLO.

När i sin makt,
Han säker, glädjedrucken solar sig,
Då skola vi, i fosterlandets namn
Hans öden ändra, och ifrån dess famn
Bortslita mördaren, tyrannen!

De gå.

SCEN IV.

Man hör faufarer och dofva hurrarop. Scenen märknar
småningom till halfskymning. Efter en kort paus inträda
FRAUENBURG och HUBERT.

FRAUENBURG.

Vår fest är slutad och vi längta nu,
Att dig i enrum några ord få säga.

HUBERT.

Jag hör, min konung.

FRAUENBURG.

Den djerfva,
Som på vår kröningsdag, vågat vår fröjd
Med sina oförvägna ord förgifta . . .

HUBERT.

Hennes öde
Skall evigt blifva höljdt i dunkel natt.

FRAUENBURG.

Så är vår önskan. Hennes son, som djerfts
Oss smäda, med sitt lif derför får plikta.

HUBERT.

När dagen gryr, är ej Antonio mer.

FRAUENBURG.

I hemlighet han skall afdagatagas;
Han vännar har . . . .

HUBERT.

Var trygg min konung!
Han ej den förste är, öfver hvars lif
Jag evigt dunkel kastat.

FRAUENBURG.

Du är mig trogen
Och jag skall veta dig derför belöna.

HUBERT.

Min konungs ynnest och bevågenhet
Är mig belöning nog.

vill gå.

FRAUENBURG.

Annun en sak!
Har intet du förnummit af det rykte,
Som nyss . . . . . du nog förstår mig, Hubert.

HUBERT.

Ja, jag förstår: om att ers majestät
Del skulle hafva i kung Ferdinands öde.
Väl har en sådan hviskning nått mitt öra,
Men flyktigt blott den susat mig förbi;
Och der man lyssnat till den, har jag hänlett
Åt de klenrogne, som på sagor tro.
Ni lugn kan vara!

FRAUENBURG.

Och huru har man
Mottagit detta rykte? . . . . . Säg!

HUBERT.

Såsom sig bordt: med misstro och förakt.
Er fromma vandel alltförväl man känner,
För att åt slikt fortal sitt öra låna.

FRAUENBURG.

Hubert!

HUBERT.

Ers kunglig majestät.

FRAUENBURG.

Bort med förställning! Vi hvarandra känna,
Hvarandras öde hafva i vår hand.
Faller den ena, faller ock den andre;

Herrskar den ene, delar makten han,
Med den, som han att tacka har för makten.
Och herrska vill jag Hubert, vill att alla
I stoftet neder sig för mig skall böja.
Till obegränsad makt jag mig vill höja
Och hvad i vägen står, bortsopas skall,
Förintas allt, som reda kan vårt fall.
Var vaksam! Inga medel skona
Att höja glansen af din konungs krona.
Uti sin linda missnöje och knot
Förqväfvas skall. Du derfor känner bot.
Din fullmakt vidsträckt är.

HUBERT.

Der blott en hviskning
Utaf förräderi förnimmas kan,
Skall evig tystnad ögonblickligt följa.

FRAUENBURG

Och när vår makt ändligt befästad är,
När tal, om kungamord och svek dött bort,
Då skall din ärelystnads djerfsta drömmar,
Förverkligas, då skall belöning följa.

HUBERT, för sig.

Min lön, att taga ut, jag nog skall veta;
Om du den vägra djerfs, är du förlorad!

högt.

God natt ers majestät!

FRAUENBURG.

God natt!
Hubert går.

SCEN V.

FRAUENBURG. JOHANNA.

JOHANNA, inkommer utan att blifva sin fader varse.
 Jag får ej ro. Mig som en vålnad
 Den hemska tanken öfverallt, förföljer
 Och ur min själ allt lugn, all frid förjagar.
 — Hvad här är dystert uti detta slott.
 Hvi fick jag ej uti mitt barndomshem
 Mitt lif, omgifven utaf frid och kärlek
 Bortdrömma? — Sedan maktens sol
 I praktfull glans gått upp för oss, har allt
 Som förr min sällhet var, ifrån mig flyktat,
 Min faders kärlek och mitt hjertas ro.

FRAUENBURG.

Din faders kärlek?

JOHANNA.

Du här! . . . .
 O, fader, säg det ej är sannt! — Du tiger,
 Du bort dig vänder . . . Gud! det är då sannt.

FRAUENBURG.

Min älskling, min Johanna!

JOHANNA.

Mig visshet gif!

O fader,

FRAUENBURG.

Om i ditt hjerta
 En önskan bor, så nämna den blott, Johanna.

O, ej förgäfvades nu jag konung är,
 Min makt är obegränsad, som min kärlek!

JOHANNA.

Det går en hviskning genom slottets salar;
 O, ej till den jag velat lyssna, fader!
 Men dock med en oemotståndlig makt
 Den trängt sig in uti min själ.

FRAUENBURG.

Så tala!

JOHANNA.

Man säger att . . . kung Ferdinand dött
 För . . . mördarhand . . .

FRAUENBURG.

Ha! — Hvem har vågat? . . .

JOHANNA.

Genom musikens brus och festens hvimmel
 En röst, som om ifrån en graf den kommit
 Sig trängde fram och hviskade till mig:
 Din fader är . . .

FRAUENBURG.

Glöm bort det, barn!

Din frid ej längre det förstöra får.
 Nej, ej åt mörka drömmier
 Du dig får öfverlemnna nu. Du är
 En konungs dotter, lifvet mot dig ler.
 Du måste njuta det i fulla drag;
 Du måste vara fri och stolt, som jag!
 O, barn, ljuft är lifvet, då man ser
 Ett folk för sig i stoflet böjas ner!

JOHANNA.

Jag skall, som förr, upp mot dig kunna se,
Din hand är skuldfri, rent ditt samvete?

FRAUENBURG, kämpande med sin rörelse.
Ja, mitt barn.

JOHANNA.

Tack, dyre fader!

Nu har mitt hjerta återfått sin frid.
O, om du visste hvilka qual jag utstått!

nedajunker på knä.

Förlåt, förlåt att jag har kunnat hysa
En skugga utaf tvifvel om din oskuld!

FRAUENBURG, reser henne upp med svårt tillkämpad fattning.

Och nu till hvila, barn. Ljufva drömmar
Din bädd omsväfva mä. God natt!

JOHANNA.

God natt min far! O, måtte kronan lätt
Uppå din hjessa hvila. Mätte Gud
Dig för all fara skydda, nu och alltid!

går.

Slut på andra akten.

TREDJE AKTEN.

Ett rum i slottet.

SCEN I.

FRAUENBURG och SALTZA, inkomma.

FRAUENBURG.

Nej, jag har redan alltför länge lyssnat till dina oförvågna ord! Det är blott din ålder och den trohet med hvilken du och dina förfäder tjent vår höga familj, som du har att tacka för, att du ostraffad får säga din konung sådana saker du i dag sagt mig. Men mitt tålamod har tagit slut och jag förklarar dig nu bestämdt, att jag ej längre vill lyssna till dig. Du kan gå!

SALTZA.

Jag kan ej gå! Jag kan ej gå förrän ni lagt mina ord på hjertat, förrän ni erkänt, att den grund på hvilken ni bygger, är falsk, och att frihet och menniskorätt stå ofver allt annat på jorden.

FRAUENBURG.

Frihet! . . . Menniskorätt! . . . Lumpna fraser, som svaga, svärmande naturer funnit upp till näring för sina bleka drömmar!

SALTZA.

O, huru blind är ni ej för den eviga sanningens lärdomar, då ni tror, att menniskoanden kan förtryckas och instängas inom despotismens gränser, utan att förr eller sednare med kraft bryta sig väg till frihet och ljus?

FRAUENBURG.

Hvad är menniskoandens kraft emot den materiela kraften, emot *min* kraft? Ett uselt intet, som jag efter behag kan vända åt hvilket håll jag vill! Jag har varit konung tillräckligt länge, för att lära mig att förakta dessa toma fraser, för att finna huru vanmäktig denna menniskoandens beprisade frihetskänsla är, gentemot vanan och traditionen. Det är dessa, som beherrska världen. Det är inför dessa människorna sjelfvilligt böja sig i stoftet. Det är på dessas altaren de utan knot nedlägga sina bästa gåfvor, ja, sina lif, om det så fordras. Säg mig, Saltza, hvad kan man väl hafva att frukta af denna menniskoande, som så låter beherrska sig, som med en sådan blindhet rusar mot sin egen undergång?

SALTZA.

Erfarenheten skall ännu en dag lära er det.

FRAUENBURG.

Aldrig! Jag är ej konung förgäfvad. Jag eger makt att med våld tillkämpa mig en lysande seger.

SALTZA.

Tillräckligt många offer hafva redan fallit för er skuld.

FRAUENBURG.

De hafva varit nödvändiga för ordningens upprätthållande, för rikets lugn . . .

SALTZA.

Och för beståndet af er despotism.

FRAUENBURG.

Saltza!

SALTZA.

Ja, ja; jag vet det alltförväl. Men sålunda har ännu aldrig någon människa kunnat grunda sig en säker och lycklig framtid. Detta yttre lugn, som nu herrskar uti riket, insöfver er i ljufva drömmar om beständigheten af er makt. Ni tror, att ni ingenting mer har att frukta, att ni nått ert mål och nu fritt kan bryta de eder ni svurit ert folk, de loften om frihet och frid, ni gifvit detsamma. Men under lugnet och den skenbara likgiltigheten gäser missnoje och hat, som en dag skola bryta ut och dränka er makt uti den svallväg med hvilken den undertryckta friheten quäller fram.

FRAUENBURG.

Jag har tagit mina mått och steg för att förhindra allt det der.

SALTZA.

Edra mått och steg. Ja, det är sannt. Ni har ju ställt hela riket under det nesligaste förmynderskap, ni har ju förbjudit folksamlingar och agitationer af alla slag. Men hvad tror ni väl, att ni vunnit med detta? Om också folket lyder ert förbud, att öppet samlas för att utbyta tankar och ideer, betyder det dock ingenting, sålänge ni ej kan släcka det förnuft försynen nedlagt i hvarje människas själ, sålänge ni ej kan betaga människorna formågan att tänka och känna. Det är en våd-

lig kamp ni börjat, och den *mdste* föra er till undergång, ty en kamp emot menniskoandens frihet är en kamp emot — Gud!

går.

SCEN II.

FRAUENBURG, sedan HUBERT.

FRAUENBURG.

En kamp emot menniskoandens frihet är en kamp emot Gud! . . . . En kamp emot Gud? . . . . Kämpar jag emot Gud? . . . Nej, det får inte finnas någon Gud. Gud, är ju blott ett abstract begrepp, som svaga, osjelfständiga varelser skapat sig, emedan de ej kunnat framlefa sitt lif, utan något att frukta för, utan något att böja sig i stoftet för. Jag känner icke detta behof af förödmjukelse och fruktan . . . . Jag vill herrska, jag vill sjelf vara . . . . .

HUBERT, som under slutet af monologen inträdt.
Gud?

FRAUENBURG.

Hvad nytt?

HUBERT.

Reynaldo väntar uti ert majestäts förrum på audiens.

FRAUENBURG.

Bed honom komma in.

Hubert går.

SCEN III.

FRAUENBURG. REYNALDO. HUBERT.

REYNALDO.

Ers kunglig majestät.

FRAUENBURG

God dag, min vän.

REYNALDO.

Den djupa vördnad, gränslösa beundran
Jag städse för min dyre konung hyst,
Gör till en pligt, att eders majestät,
Hembära hvad jag vet.

FRAUENBURG.

Förräderi!

REYNALDO.

Det rätta namnet är

För denna nedrighet, som ännu kommer
Mitt blod, att sjuda utaf raseri,
Då jag betänker, hvilken herrlig konung
I eders kunglig majestät vi fått.

FRAUENBURG.

Till saken!

REYNALDO.

Ett skändligt brott emot den visa lag,
Ers kunglig majestät mot samlingar
Och sammankomster, låtit emanera
(Och hvilken till sitt rätta värde nog

Af dem, som älska kung och ordning, skattas)
 Har skett i går, då hos den unge, rike
 Högbornige Romillo von der Pfaltz
 En hop af landets ädlingar sig samlat
 I afsigt att befästa ett förbund
 Hvars mål det vore . . . . . ack, jag saknar krafter
 Att säga det!

FRAUENBURG.

Nåväl!

REYNALDO.

På mina knän jag ber ers majestät
 Om tillgift, för att slika ord
 Jag yttra måste.

FRAUENBURG.

Så tala!

REYNALDO.

Förbundets mål

Är att från thronen eders majestät
 Nedstörta . . . . .

FRAUENBURG.

Ha!

REYNALDO.

— Ej längre —

Så föllo sig Romillos egna ord
 — En mördare och en tyrann skall fläcka
 Vår thron. Till strid, till handling bröder!
 Och på hans tal ett dånande "hurra!"
 Det enda svaret var.

FRAUENBURG, till Hubert.

Med sex drabanter

Du till Romillos honing dig begifver
 Att honom fängsla för förräderi
 Mot kung och land. Vår högsta domstol
 Den oförvägne döma skall; hans straff
 Till varning för de andra döda bliuva.

Hubert går.

Och dig min trogne vän, till riddare
 Af Sanct Fernando orden, jag utnämner.
 Mig tjena lika oförvittligt änn'
 Och det ej gifvas skall ett äreställe
 För högt att näs af dig!

REYNALDO.

Jag saknar ord . . . . .

FRAUENBURG.

Dig blanda ibland folket, än som ädling
 Än säsom arbetskarl, dagdrifvare,
 Och forska ut, hvad det om kungen tänker.
 Och der man ropar *Lefve!* ropa med;
 Och ropar man *Pereat! Ned med kungen!*
 Du skrika skall änn' högre än de andre,
 Så att ej någon dig misstänka kan
 Och du i stånd må bli att bringa mig
 Om landets tillstånd, sanningsenlig kunskap.
 Och nu farväl!

REYNALDO.

Ers kunglig majestäts

Tropligtigste och underdånigste.

Går.

SCEN IV.

En öppen plats begränsad af hus. Natt.

MAXIMILIAN, sedan RODERICH.

MAXIMILIAN, inkommer.

Här var det, Roderich mig möta skulle. —

— O Gud, hur ousagligt tungt det är,

Att faderlös, förskjuten, utan hem,

Likt en förbrytare i nattens dunkel vanda

Till fosterbygden åter! — Ack, måhända

Johanna, likt de andra, mig förgätit!

Måhända denna kärlek, som min tröst

I sorgens bittra stunder städse varit,

Ej gensvar mer hos henne finna skall! —

Och om hon mig ej glömt, hur kan väl jag

Dock för vår framtid någon sällhet hoppas?

Hon är en kungadotter nu och kronan,

Som pryckar hennes faders hjessa var

Min arfvedel. Dock bort med dessa tankar!

Allt, allt jag glömma vill för hennes skuld.

. . . . .

Hur underbart, hur dunkelt hotande

Var ej det bref mig Roderich sände. "Prins",

Såsnart ni dessa rader genomläst

Er skynda hem. I fosterlandets namn

Jag kallar er. Kom ej vid dagens ljus

Men uti nattens mörker, tyst och ensam.

Jag er vill möta vid den öppna plats,

Som nära katedralen är, så föllo

Hans ord ju sig. — I fosterlandets namn

Han kallar mig, och jag har lydt hans maning.

Om ock mig fosterland och folk förskjutit,
Jag älskar dem med samma varma hjerta,
Som förr. —

RODERICH, inkommer.

Och kärlek,

Glödande, alltuppoffrande, vårt land

Af sina tappra söner väl behöver.

Var helsad, prins!

MAXIMILIAN.

Min ädle Roderich!

RODERICH.

I fosterlandets helga, dyra namn

Jag eder kallat. Nedtryckt, suckande,

På hämnd emot tyrannen högt det ropar.

Säg, vill ni lyssna till dess maning, vill

Ni svärdet fatta och med modigt hjerta

För rikets frälsning uti striden gå?

MAXIMILIAN.

Om ock betydelsen af dina ord

Ej rätt jag fattar, minsta tvekan

Om pligtens helgd min själ ej hysa kan

Då fosterlandet mig till handling kallar.

RODERICH.

Följ mig, min prins! Vid stadens södra port

Sig samlat har en hop af ädla söner

Beredda att för fosterlandets frid

Uppoffra allt. Hvad der ni höra får

Er själ med fasa fylla skall. — Ni tvekar! . . . . .

MAXIMILIAN.

O nej! En dyster aning blott min själ
Omtöcknade. Kom, kom! För fosterlandets väl
Allt annat vika må!

De gå.

Slut på tredje akten.

FJERDE AKTEN.

En stor sal. Vid ett bord i fonden sitta Generalprokuratorn och Domare. Till venster på en upphöjning en stol för konungen. Vakt af soldater vid alla dörrar. Då ridån gått upp inträder Frauenburg åtföljd af Hubert, Saltza och sin svit.

SCEN I.

FRAUENBURG. SALTZA. Generalprokuratorn. HUBERT.
Domare. Hofherrar; sedan ROMILLO.

FRAUENBURG, till Generalprok.

Låt föra in Romillo von der Pfaltz

Och läs för honom anklagelsen sedan. —

— Vi rättegången velat öfvervara,

För att oss sjelfva öfvertyga få,

Om uti en af hofvets prydnader,

I en af rikets ädle riddare,

Med smärta vi förrädarn stämpla måste.

Romillo införes af soldater.

GENERALPROKUBATORN, till Frauenburg.

Må rättegången börja?

FRAUENBURG.

Förfar som lagen bjuder.

GENERALPROKURATORN, läser.

Du, Romillo von der Pfaltz, länsgräve af Werda och Görnitz, står här inför Hans Majestät's domstol anklagad för förräderi emot din konung och ditt land.

Till Romillo.

Ehuru brottet ligger för öppen dag och således kunnat omedelbart straffas, såsom lagen bjuder, har vår nådige herre och konung af misskund öfver din ungdom och din högättade familj, behagat lemna brottets behandling åt landets högsta domstol, på det att, om du eger något att anföra till ditt försvar, straffet må kunna lämpas derefter. I lagens namn uppmanar jag dig nu, Romillo von der Pfaltz, länsgräve till Werda och Görnitz, att till ditt försvar emot anklagelsen anföra hvad som med sanningen öfverensstämmer och öppet bekänna till hvad du uti den finner dig skyldig.

ROMILLO.

Förrän ett ord till mitt försvar jag säger,
Jag veta vill, hvem för förräderi
Emot mitt fosterland mig djerfs anklaga.

FRAUENBURG, med förlorat fattning.

Jag!

ROMILLO.

Du!

FRAUENBURG.

För tvenne dagar sedan,
Vid gästabudet uti ditt palats
Du dig om landet har förrädiskt yttrat.
Jag vet det alltförval.

ROMILLO.

En lögn det är!
Dock ej den första, dina läppar fläckar.

FRAUENBURG, till Generalprok.

Ej vittnesmål behöfvas. Bäst han dömes
Utaf sin egen fräckhet. Läs domen upp,
Som lagen stadgar för förräderi
Mot kung och land.

GENERALPROKURATORN, läser.

Beträdes någon

Med svek emot sin lagelige konung
Eller det land, som honom fostrat har,
En neslig död han genast ljuta må.

ROMILLO.

Om för förräderi mot kung och land
En neslig död, man genast ljuta må,
Ett brott mot lagen är, att änn' du lefver
Eländige, som mördat har din konung
Och åt din herrsklystnad, ditt fosterland
Förradt!

FRAUENBURG.

För honom bort! — Hvi dröjen i
Med utförandet af er kungs befallning?

ROMILLO, stötande tillbaka soldaterna som vilja gripa honom.

För kungamord, för svek emot ditt folk
Jag högt anklagar dig. Snart, snart
Igenom hela landet ljuda skall

Denna beskyllning lik en dyster grafsång.
— Du tror dig stå på höjden af din makt,
Du tror att intet, denna makt kan skaka.
Förblindade! Så blicka då tillbaka
Och se huru tyrann efter tyrann
Sin strid mot frihet slutat.

Tumult utanför.

Hör,

Hör frihetens protest mot tyranniet!
Dig red att dö, ty nära är ditt fall;
Der sanning kämpar, den ock segra skall!

FRAUENBURG.

Till ogonblicklig död han genast föres.
Bort oförvägne!

ROMILLO.

Javäl, jag går.

Och när inför vår Herres thron jag står,
Till först jag bedja skall, att han förlossar
Mitt fosterland från dig, förrädare!
Går beledsagad af Generalprokuratorn, Domare och solda-
ter. Tumultet utanför tilltager i styrka.

SCEN II.

FRAUENBURG. SALTZA. HUBERT.

FRAUENBURG.

Finns ingen här, som är sin konung trogen
Då siikt tumult ostraffadt råda får?
Gå Hubert, säg att min befallning är,

Att om tumultet icke genast stillas,
Man på de oförvägne skjuta må.

HUBERT.

Ers majestät . . . . .

Man hör vilda skrän utanför.

FRAUENBURG.

Hvi drojer du?

Dig skynda och skjut ned hvarenda en
Af de förrädiske, som så min makt
Att trotsa djerfvas!

SALTZA.

På stund

Du återtaga skall, denna befallning!

FRAUENBURG.

Ha! äfven du mig trotsar.

SALTZA.

Betänk,

Att det är mot det folk, du frid och tro
Har svurit, vapnen höjas skola!

Hubert går.

FRAUENBURG.

För landets väl, för upprätthållandet
Af skick och ordning . . . . .

SALTZA.

Lumpna fraser,

Traditionela omhölje för själar
Som sig åt despotismens djefvul sålt!

Man hör kanonskott.

Nu slitas af de sista band, som ännu
 Mig fästade har vid dig. Ej tvifvel
 Jag om ditt brott mer hysa kan. — Farväl!
 Min arm är bräcklig, men ännu en klinga,
 För rätt och sanning kan den modigt svinga!

Går.

SCEN III.

Ett rum i slottet.

FRAUENBURG. HUBERT.

FRAUENBURG.

Upproret är i starkt tilltagande, säger du?

HUBERT.

Ja, sedan Maximilians återkomst har det antagit
 fruktansvärda dimensioner. Entligt ifrån landsbygderna
 ingångna underrättelser reser sig folket öfverallt och
 ställer sig jublande under upprorsfanorna.

FRAUENBURG.

Att så våga trotsa min makt! — Men det är till
 en stor del min egen skuld. Jag hade bort göra Maxi-
 milian till min vän, istället att, såsom nu, göra honom
 till min fiende genom den ringaktning jag visat honom.
 Hade jag handlat klokt, hade jag på ett vänskapligt sätt
 underrättat honom om de hvälfningar, som försiggått i
 hans fädernesland och som slutat med att föra mig till
 den thron, vid hvilken han, helt naturligt, fäst sina skön-
 naste förhoppningar.

HUBERT.

Hvad som gör ställningen mest farlig, är att äfven
 inom arméen röster emot konungen börjat höja sig och
 att några regementen redan visat sig böjda för att förena
 sig med det upproriska folket.

FRAUENBURG.

Fördubbla deras loner! Strö omkring dig utmär-
 kelse med full hand!

HUBERT.

Statskassan är uttömd . . . . .

FRAUENBURG.

Hvad?

HUBERT.

Till förberedelserna för kungavalet . . . . .

FRAUENBURG.

Ja, det är sannt!

HUBERT.

En rykte, som ej förbättrar ställningen har med
 otrolig hastighet spridit sig öfver hela landet . . . . .

FRAUENBURG

Ha!

HUBERT.

Detta rykte . . . . .

FRAUENBURG.

Jag känner det!

HUBERT.

Det gifves numera blott ett medel till räddning.

FRAUENBURG.

Och detta vore?

HUBERT.

Att Maximilian undanrödjes och brottet hvälfves på mig.

FRAUENBURG.

På dig! — *Hoems*, hvems är det då ursprungligen om ej ditt?

HUBERT.

Min konung!

FRAUENBURG.

Jag anklagar dig icke. Nej, nej! Jag vill tacka dig. Tacka dig, Hubert, för att du förhjelpit mig till makt och glans; tacka dig för att du vill bevara dem åt mig. De *mdste* bevaras åt mig, ser du, kosta hvad det vill! Jag kan numera icke lefva dem förutan. — Utför din plan och begär hvilken belöning, som helst. Den är på förhand din.

HUBERT.

Jag vill rädda din makt åt dig, men innan jag sätter hela min existens på spel, vill jag, om också för en kort tid, njuta af lifvets sällhet.

FRAUENBURG.

Det skall du, Hubert. Penningar, äreställen, förläningar — välj hvadhelst du vill!

HUBERT.

Jag har redan nog af allt detta. Utgången ifrån folket, som jag är, har min ärelystnad längesedan blifvit tillfredsställd genom de utmärkelser med hvilka min konung öfverhopat mig. Nej, min hog ligger åt ett annat håll. Jag vill söka min lycka i kärlek.

FRAUENBURG.

I kärlek!

HUBERT.

Det förvånar dig. Nå ja, min första ungdom är ju också redan försvunnen. Men den har försvunnit under mödor och arbete, under oförtruten kamp emot omständigheterna, som allt ville kvarhålla mig på den plats der ödet ställt mig. Jag har med en lysande seger gått ur denna kamp. Jag har från tjenare svingat mig upp till äreställen, till en nästan oinskränkt makt. Men nu sedan striden är slutad, hafva alla de känslor och passioner som under densamma med våld blifvit tillbakahållna vaknat upp med förfärande styrka och poeka på sin rätt. Jag vill tillfredsställa dem.

FRAUENBURG.

Nämn blott den tärna, som behagar dig och hon skall ännu i dag vara din.

HUBERT.

Det är din dotter.

FRAUENBURG.

Min dotter!

HUBERT.

Ja, det är Johanna. Hon *måste* blifva min!

FRAUENBURG.

Aldrig!

HUBERT.

Du skall återtaga detta ord, då jag säger dig, att det blott har varit hoppet, att engång få ega henne, som gjort mig till ett verktyg för din blodiga herrsklystnad, som förmått mig att genom brott bana dig väg till thronen.

FRAUENBURG. *

Oh!

HUBERT.

Du och världen känna mig endast, som ett villigt verktyg i förtryckarens hand, som en usling utan alla menkliga känslor. Men ifrån det ögonblick din dotter är min, vill jag säga ett evigt farväl åt mitt förflutna lif, vill jag . . . . .

FRAUENBURG.

Omöjligt! . . . . . Hon är för ren för dig.

HUBERT.

Det är uti hennes renhet jag vill söka min frälsning. Ser du, när vi badat våra händer uti blod, när vi tillslutit vårt hjerta för allt hvad rättvisa och menklighet heter, då hafva vi försökt inbilla oss, att vi aldrig skulle behöfva stå till svars för våra gerningar, att det icke fanns någon Gud. Men det har gifvits stunder, då jag känt att det *fines* en Gud . . . . .

Jag har blifvit förhärdad, jag har glömt mina böner; men din dotter skall bedja för mig, skall komma mitt förstenade hjerta att vekna.

FRAUENBURG.

Sluta upp med dina vansinniga drömmar. Min dotter skall aldrig tillhöra dig!

HUBERT.

Hon *skall* tillhöra mig. Betänk! det är endast hon, som kan rädda din makt åt dig.

FRAUENBURG.

Nej, nej!

HUBERT.

Är det ditt sista ord?

FRAUENBURG.

Ja.

HUBERT.

Välan! Så vill jag ej mera hafva någon misskund med dig. Jag går.

FRAUENBURG.

Hvarthän?

HUBERT.

Till de upproriskes lager.

FRAUENBURG, efter en paus.

Kom! — Följ mig till min dotter.

De gå.

SCEN IV.

Johannas rum.

JOHANNA. ELISABETH.

ELISABETH, sjunger vid sin luta.

När hjertat klappar i sin vår
 Och kinden, tällande med rosen glöder;
 När ännu ingen bitter får
 Den tunga sorgen föder;
 Då känns det lefnadslustigt uti tärnans bröst,
 Då tänker hon ej uppå storm och höst.

Men sen, när sorgerna de bittra komma
 Och rosorna från vissna kinden flyr,
 Då blir på glädje hjertats kamrar toma,
 Då börjar tärnan, förr så glad och yr
 Sitt trötta hufvud emot bröstet luta
 Och önskar att få lifvets vandring sluta.

JOHANNA.

Tack för din vackra sång!

ELISABETH.

Den dyster

Och full af vemod var. En annan
 En mera glad, jag borde hafva sjungit.

JOHANNA.

Ej glada sänger mer jag älska kan.

ELISABETH.

Prinsessa, så ni ej får tala. O,
 En herrlig framtid, smyckad utaf kärlek
 Och lycka, ler ju tjusfullt emot er!
 Ni får ej hänge er åt dessa drömmar
 Om olycka, ni sen en tid har närt.
 Ack, allt skall ännu blifva bra. Och tro mig
 Ej länge dröja kan, förrän prins Max
 Till er och fosterlandet återvänder.

JOHANNA.

Jag vågar icke hoppas det.

ELISABETH.

O ja, ni måste!

JOHANNA.

En dyster aning tynger på min själ. All frid,
 All sällhet från mitt arma hjerta flyktat,
 Sen kungens vrede sig mot honom vändt
 Och vi vår kärlek aldrig yppa kunna. —
 — Om mina aningar besanna sig, om jag
 Af något olycksöde drabbas skulle,
 Gif Maximilian detta kors och säg,
 Att intill döden, lika varmt jag älskat!

Löser ett juvelkors från sin hals och ger det åt Elisabeth.

EN PAGE, inträder.

Hans Majestät, konungen.

går.

JOHANNA, till Elisabeth.

Mig lemna.

Jag önskar ostörd tala vid min far.

Elisabeth går.

SCEN V.

JOHANNA. FRAUENBURG. På något afstånd HUBERT.

FRAUENBURG.

Johanna, mitt barn . . . . .

JOHANNA, gömmer hufvudet vid hans bröst.
Min dyre far!

FRAUENBURG, efter en paus till Hubert.
Gå! — Gå förråd mig, men din hand vid henne
Ej komma skall!

HUBERT.
Ditt sista ord?

FRAUENBURG
Är: gå!

HUBERT.
Välan! Jag ock har gjort mitt val. Min själ
I helvetet dig möta skall. Farväl!
Går.

JOHANNA, blickar förfirad efter Hubert.
Min far, du brottslig är!
Sjunker vanmäktig i konungens armar.

Slut på fjerde akten.

FEMTE AKTEN.

Ett rum i slottet.

SCEN I.

FRAUENBURG, inkommer.

Jag får ej frid! Mig välnader förfölja
Hvart än jag går, hvar än jag mig må dölja.
Min själ förvirrad är, mitt hjertas ro
För evigt flyktat med min barndomstro.
Utur den svarta natt, som mig omger
Blott hemska brott uppå mig blicka ner!
— Ren på ruinerna utaf min makt
Ler friheten, som jag i bejor lagt.
Upporets vilda, skoningslösa svall
Åt mig bebädar undergång och fall.
Snart, snart är allt förbi, och jag skall gå
Till doms för mina gerningar att stå!

SCEN II.

FRAUENBURG. En budbärare.

BUDBÄRAREN.

Ers kunglig majestät.

FRAUENBURG, frånvarande.

Hvem är du? Hvad du vill?

BUDBÄRAREN.

Min dyre konung, bud jag bringar eder
Från Berthold Felsenheim, den ende,
Som ej förglömt den ed sin kung han svurit,
Den godhet, som hans kung på honom slösat.

FRAUENBURG.

Den ende säger du? Hvar är då Hans
Von Langenstein?

BUDBÄRAREN.

Han sig med Max förenat.

FRAUENBURG.

Och honom dock förlänningar jag gaf
Ett furstendöme värda!

BUDBÄRAREN.

Hans svarta otack

En evig nesa honom bringa skall.

FRAUENBURG.

Men Günther

Von Elfenthal? Den unge, vackre gossen
Ej kan mig hafva glömt. Hvar är då han?
Jag mycket honom saknat.

BUDBÄRAREN.

O, min konung,

Han, äfven han, sin tro mot er har brutit!

FRAUENBURG.

Sin tro mot mig har brutit? Han? — Omöjligt!
Till makä nyss jag ju åt honom gaf

Den rikaste och skönsta mö i landet,
Och räddade så ifrån undergång
Hans ädla hus.

BUDBÄRAREN.

De alla, alla svikit

Sin konung för att sig med Max förena.
Min herre blott er trogen blifvit. Han
Mot upprorsbandet med sin lilla skara
Djerft fäkta skall och sänder bud, att om
Blott slottets garnison sin pligt ej glömmer
Om stridens utgång ej misströstras bör.

FRAUENBURG.

Gä, tacka honom.

räcker honom sin börs.
För ditt budskap detta?

BUDBÄRAREN.

Bland slottets garnison jag dela vill
Er rika gäfva. Håller den blott ut,
För oss mähända allt ej änn' är slut!

går.

SCEN III.

FRAUENBURG. GOTTFRIED.

GOTTFRIED, inkommer med sin harpa.

Du lätit kalla mig, min konung.

FRAUENBURG.

Ja, gamle vän. O, det är längesedan
Din harpas strängar sofde mig till ro!

GOTTFRIED.

Det längesedan är. Hvad skulle ock
 Jag, gamle, brutne man i hofvets salar?
 Min sträfva stamma skulle snart dött bort
 Ibland det smicker, som berusande
 Mot dig, från falhets altaren uppstiger.
 — När du förut i stunder utaf ofrid
 Lyssnade till min enkla sång, du blott
 En mennska var — nu är du konung!

FRAUENBURG.

Nog, nog derom! — Tänk ut en vacker sång
 Som missljuden uti min själ kan tysta
 Och stamma den till frid och harmoni!

GOTTFRIED.

Den frid ej mycket värd är, som ej kommer
 Ur mennskans eget bröst. Är samvetet ej rent
 Är hjertat skuldbelastadt, själen fläckad,
 Förgafves frid och ro man söka skall!

FRAUENBURG.

Mig sjung en sång! Jag vet din stämmas väljud
 Skall söfva mig till ro, skall ljufvigt stilla
 Den oro, som på själens helsa får.

Kastar sig på en bädd.

GOTTFRIED, sjunger.

Och konung Waldemar han satt
 I sina fäders borg.
 Omkring hans själ var dyster natt
 Och hjertat frätt af sorg.

Han hade lefvat tjugu år,
 Som kung i Svealand.
 Sitt folk han gifvit mångt sår
 Med grym och skonlös hand.

Han hade svurit tro och frid
 Åt fosterland och folk;
 Men hela sin regeringstid
 Blott varit svekets folk.

Det land, som blomstrande och skönt
 Till arfvedel han fått,
 Hans usla hjertas grymhet rönt
 Uti dess fulla matt.

Nu kungens hjerta slog så matt
 Och hän han skulle gå,
 Allt in i evighetens natt
 Att för vår Herre stå.

Och skälfvande för brottens lön
 På knä han sjunker ned
 För domens engel med en bön:
 O, bed för mig, O, bed!

Men domens engel skadar bort
 Med afsky och förakt
 Och omgifven är innan kort
 Han af den ondes vakt.

Frauenburg reser sig långsamt upp efter sången. Den djupaste själsrörelse målar sig på hans anlete. Han tager några steg men nedsjunker maktlös på knä.

SCEN IV.

De förre. JOHANNA, sedan Budbäraren.

JOHANNA, inkommer aftård och vacklande. Efter att under en stund hafva betraktat Frauenburg.

Ja, bed, o bed min dyre far,
Att Gud från syndens bojor dig förlossar.

FRAUENBURG, reser sig upp.

Mitt arma barn!

JOHANNA.

Ej mer du sörja skall.

Snart, snart allt öfverståndet är och frid
Det qualda hjertat får.

sjunker ned.

FRAUENBURG.

Ej lemna mig!

JOHANNA.

Jag går förut, att om förskoning bedja.
Du får ej bli fördömd!

FRAUENBURG.

Jag fruktar det.

JOHANNA.

Nej, nej! . . . . I skärselden för dig
Jag lida vill. Det kan ej Gud mig neka.

BUDBÄRAREN, inkommer.

De upproriske ren sig brutit in
På slottets borggård. Garnisonen
Med dem förenat sig. Allt är förbi!

Går.

FRAUENBURG.

Så är då striden slut.

JOHANNA.

Ja; slut . . . . den . . . . är.
dör.

FRAUENBURG, knäbojer vid hennes sida och kysser henne.
I dina rena spar jag följa vill.

Om, nansin, hör försoning då mig till!

Dödär sig med sitt svärd.

GOTTFRIED, sjunger.

Och skälvande för brottens lön
Pa knä han sjunker ned,
För domens engel med en bön:
O, bed för mig, O, bed!

Under sången har Roderich i spetsen för sammansvurne
brutit sig in, men de förbli i häpnad stående vid dörren.

FALSHETEN

SCEN V.

Landskap vid en flodstrand. Höga klippor skjuta här och
der ut i floden. Solnedgång.

SALTZA, MAXIMILIAN. Sammansvurne bivråkera i fonden.

SALTZA.

Ren dagen lider mot sitt slut. O kunde
Man hoppas blott, att då sig solen åter
I öster tänder, den bestråla skulle
Vårt fosterland ifrån förtryckarn räddadt!

MAXIMILIAN.

Tungt i sanning det att lefva vore
Om ej uppå det ädlas, rättas, seger
Man bygga kunde.

SALTZA.

Mörkt och hopplöst
Väl stundom det kan synas, när passioner
Sitt djerfva spel ohejdadt drifva få
Med mensklighetens heligaste känslor;
Då vill på en försyn man gerna tvifla
Och på det rättas seger uti striden
Mot osanning och tyranni, men snart,
Ack snart, man finner huru fåvitskt är
Den evige att genomskåda vilja.

Man hör tonerna af en triumfmarsch på något afstånd;
musiken höres småningem närmare och närmare.

MAXIMILIAN.

Hör, hör!

SALTZA.

De nalkas.

MAXIMILIAN.

Jubeltoner deras ankomst båda.

SALTZA.

De hafva segrat!

SCEN VI.

De förre. Under triumfmarsch intågar RODERICH bärande kronan, i spetsen för soldater. Efter dem följa folk af alla klasser, bland hvilka SIGISMUND, OTTOKAR och ELISABETH.

RODERICH.

Var helsad, ädle prins!

MAXIMILIAN.

Och tvefallt helsad du, om frid och framtid
Du fosterlandet bringar!

RODERICH.

Skingradt är.
Förutan strid och blodsutgjutelse, det följe
Förtryckarn kring sig samlat. Sjelf
Han fallit för sitt svärd. Vid sidan
Utaf hans dotters lik jag honom fann.

MAXIMILIAN.

Hans dotters lik? — O Gud!

RODERICH.

Af sorg

Öfver sin faders brottslighet, den adla
Till frid och salighet har gått. Elisabeth
Träd fram och gif prins Max den helsning
Du från Johanna har.

ELISABETH, ger korset åt Maximilian.

"Om jag

Af något olycksöde drabbas skulle,
Gif Maximilian detta kors och säg,
Att intill döden lika varmt jag älskat".

MAXIMILIAN.

Och intill döden lika varmt jag dig
Vill älska!

Kysser korset och gömmer det vid sitt bröst.

O, hvilat vid mitt bröst,
En talisman mot frestelse och synd!

275/92

RODERICH.

Ett värf oss ännu återstår. Vårt fosterland
Befriadt är ifrån tyrannen;

Till Maximilian.

Kronan

Och folkets kärlek nu dig höra till.

Ger kronan åt Maximilian.

FOLKET.

Hell dig var konung!

MAXIMILIAN, blickar på kronan.

Förbannelse

Och synder vid dig häfta!

Till folket.

Af kronan min!

FOLKET.

Ja, ja! Hell dig var konung!

MAXIMILIAN.

Välän!

Har upp på en klippa och kastar kronan i floden.

Sjunk ned i djupet, att din glans ej mer
Ifrån det rättas väg, må någon locka!

Till folket.

Ej såsom konung, blott som människa jag vill
Mitt lif åt fosterlandets lycka helga!

Ridån faller under jubelmusik.

